

Els Jocs paralímpics de Londres 2012: Els Jocs de la inclusió

2012 London Paralympic Games: An inclusive Games

Resum

Els Jocs Paralímpics de Londres 2012 han estat excel·lents, sens dubte els millors Jocs de la història, però si per alguna cosa s'han caracteritzat ha estat pel seu nivell d'inclusió. Seguint el model dels Jocs Olímpics, els organitzadors han donat curs a tots els valors que posseeix el poble britànic i, després de la fundació del moviment paralímpic pel doctor Guttmann a Stoke Mandeville, han sabut conjugar l'espectacle esportiu amb la difusió de les capacitats dels esportistes discapacitats. Les proeses dels esportistes paralímpics han transmès a tota la societat, a través dels mitjans de comunicació, els valors que encarnen tan magníficament. La participació ha estat nombrosa –166 països i més de 4.000 atletes–, la qual cosa converteix aquests Jocs en la segona manifestació esportiva del món. Espanya representa una de les potències del moviment paralímpic, ja que està present en els primers llocs del medaller i és puntera en la difusió de models educatius i participa en les investigacions patrocinades pel Comitè Paralímpic Internacional.

Paraules clau: Jocs Paralímpics Londres 2012, model d'inclusió, discapacitat, participació social, metamorfosi de la mirada

Abstract

2012 London Paralympic Games: An inclusive Games

The 2012 London Paralympic Games have been excellent and definitely the best games ever. However, their most defining feature has been their level of inclusion. Following the model of the Olympic Games the organisers gave free rein to the values of the British people and, as founders of the Paralympic movement at Stoke Mandeville through Dr. Guttmann, combined the sports events with publicising the abilities of disabled athletes. The exploits of the Paralympic athletes have conveyed the values that they so magnificently embody to the whole of society through the media. High participation at 166 countries and more than 4,000 athletes made these Games into the second largest sports event in the world. Spain is one of the most powerful members of the Paralympic movement as it is in the top positions in the medal table and a leader in the dissemination of educational models and also takes part in research sponsored by the International Paralympic Committee.

Keywords: London 2012 Paralympic Games, including model, disability, social participation, metamorphosis of the look

A Londres han tingut lloc els XIV Jocs Paralímpics, organitzats actualment pel Comitè Paralímpic Internacional (IPC), fundat el 22 de setembre de 1989 com una organització sense finalitat de lucre que té la seva seu a Bonn, Alemanya, que té com a objectiu desenvolupar oportunitats en l'àmbit esportiu per a totes les persones amb discapacitat, des del principiant fins a l'esportista d'elit, i que té com a valors el coratge, la determinació, la inspiració i la igualtat, vista aquesta com un agent de canvi de l'esport paralímpic per trencar les barreres socials de la discriminació de les persones amb discapacitat.

Per conèixer el context dels Jocs, hem de remuntar-nos a 1944, on el doctor Ludwig Guttmann, que era director del Servei de Neurologia de l'Hospital Stoke Mandeville dedicat al tractament de lesions medul·lars, va utilitzar l'esport com a mitjà de rehabilitació, que evolucionà cap a esport recreatiu i després cap a esport de competició. El 29 de juliol de 1948, el dia de la Cerimònia d'Obertura dels Jocs Olímpics de Londres 1948, el doctor Guttmann va organitzar la primera competició per a atletes amb cadira de rodes que ell va anomenar Jocs de Stoke Mandeville. Van participar-hi setze militars ferits, i les dones van competir en tir amb arc. Seixanta-vuit anys

Membres de l'equip de recerca biomecànica de l'INEFC-Universitat de Barcelona amb l'atleta Elena Congost. D'esquerra a dreta: Maris de Fuentes (UB), Xavier Padullés (UPC), Josep M. Padullés (INEFC-BCN), Helena Olsson (INEFC-BCN), Elena Congost (atleta, medalla d'argent en els 1500 m en la categoria T12, Adrián García (UPC) i Miguel Ángel Torralba (UB)

més tard s'han celebrat els Jocs Paralímpics de Londres 2012, del 29 d'agost al 9 de setembre, i s'han vist la tornada del Moviment Paralímpic al país del seu lloc de naixement espiritual.

Aquests Jocs més tard es van convertir en els Jocs Paralímpics, que per primera vegada es van celebrar a Roma, Itàlia, l'any 1960, i en els quals van participar quatre-cents atletes de vint-i-tres països. Des de llavors han tingut lloc cada quatre anys. Els primers Jocs Paralímpics d'Hivern es van celebrar el 1976 a Suècia i, de la mateixa manera que amb els Jocs d'Estiu, s'han dut a terme cada quatre anys. Des dels Jocs Olímpics de Seül, Corea, el 1988, i els Jocs d'Hivern d'Albertville, França, el 1992, aquests Jocs també han pres part en les mateixes ciutats i llocs que els Jocs Olímpics gràcies a un acord entre el Comitè Paralímpic Internacional (IPC) i el Comitè Olímpic Internacional (COI).

Els Jocs de Londres han estat uns "Jocs inclusius" i han donat resposta a la diversitat, i la celebració conjunta dels britànics així ho manifesta: "Congratulations, Team GB and Paralympics GB, on your most successful Games in over a century" (Blunden & Bryant, 2012).

Hi han participat 4.280 atletes de 166 països, que han competit en 20 esports considerats olímpics (atletisme, basquetbol, esgrima, halterofília, judo, ciclisme, natació, futbol, tennis, tir amb arc, vela...), amb la diferència que l'esportista competeix en una cadira de rodes, amb una pròtesi o amb un guia, i en alguns altres esports creats per afavorir les capacitats d'aquests atletes, com

ara el golbol o la boccia. La paraula *Paralímpics* deriva de la preposició grega *per a* i la paraula *olímpic*. El seu significat és que són paral·lels als Jocs Olímpics i mostra com els dos moviments van l'un al costat de l'altre (Tweedy & Howe, 2012).

El Comitè Organitzador de Londres dels Jocs Olímpics i Paralímpics (LOCOG) ha treballat perquè aquests Jocs fossin els de tots. La mascota dels Paralímpics, Mandeville (que porta el nom de l'Hospital de Stoke Mandeville, la llar espiritual del Moviment Paralímpic), ha participat activament en "Get Set", el programa educatiu de Londres 2012. Llançat al setembre de 2008, "Get Set" ha estat testimoni que més de 24.000 escoles del Regne Unit (aproximadament el 80 per cent del total) es comprometessin a fer activitats relacionades amb el moviment paralímpic.

El 9 de setembre de 2010 van sortir a la venda les entrades per als Jocs Paralímpics. En les primeres tres setmanes es va vendre més d'un milió d'entrades, un rècord per als Jocs Paralímpics. El noranta-cinc per cent de les entrades tenien un preu que oscil·lava entre 50 i 20 lliures. Per motivar els londinencs, el dia abans que els tiquets sortissin a la venda, Trafalgar Square de Londres va organitzar el Dia Internacional Paralímpic. Més de cent atletes britànics i internacionals van assistir a un espectacular aparador de dotze hores de durada que va permetre la pràctica de deu esports paralímpics. A més de carreres al llarg d'una pista de 50 metres construïda especialment davant de la National Gallery, en què van participar el duet d'atletes d'EUA April Holmes

i Singleton Jerome, la francesa Marie-Amélie Le Fur i el mediàtic Oscar Pistorius de Sud-àfrica, es va celebrar un partit de tennis amb cadira davant de periodistes de tot el món entre el primer ministre britànic David Cameron i l'alcalde de Londres Boris Johnson.

Els Jocs Paralímpics de Londres 2012 han suposat un rotund pas endavant en la difusió social de l'esport paralímpic a Espanya i a escala global. Les proeses dels esportistes paralímpics han transmès a tota la societat, a través dels mitjans de comunicació, els valors que encarnen tan magníficament.

En la mateixa capital britànica, la resposta del públic va sobrepassar les previsions dels organitzadors: es van vendre 2,7 milions d'entrades (900.000 més que a Pequín i 200.000 més de les que preveia l'organització). Amb aquestes entrades, el Comitè Organitzador va recaptar un total de 12,5 milions d'euros. En un dia qualsevol de competició 230.000 persones entraven a les instal·lacions, 175.000 d'elles al complex de l'Olympic Park i 28.000 a les instal·lacions de l'ExCel.

I de cara a l'exterior, cadenes de televisió de més de cent països van comprar els drets dels Jocs per retransmetre'ls. A la Gran Bretanya Channel 4 va fer una cobertura sense precedents, amb retransmissions, programes especials en estudi, tertúlies i reportatges. La cerimònia d'inauguració la van veure 11 milions de persones i la prova d'atletisme en què el britànic Jonnie Peacock va vèncer Oscar Pistorius la van seguir 6 milions de telespectadors britànics.

En l'últim lustre s'ha transformat positivament la percepció social de la discapacitat. No és una evolució merament ornamental, sinó que expressa un canvi de mentalitat, una metamorfosi de la mirada. Afortunadament ja vivim en una societat on es reconeixen els seus drets inherents i això té repercussió en tots els plans: educatiu, social, esportiu, laboral i afectiu. Ja no es veu el discapacitat com un mer ésser de necessitats, sinó també com un ésser amb possibilitats, amb un potencial i una riquesa de recursos per desenvolupar i conrear (Torralba, 2010).

Els inoblidables Jocs Paralímpics de Londres han estat una oportunitat excepcional per presenciar i gaudir un gran espectacle esportiu, i per sorprendre a qualsevol en allò que l'ésser humà és capaç quan, encara amb limitacions físiques i intel·lectuals, vol aconseguir unes metes per a les quals està disposat a fer el màxim esforç. El que s'ha pogut presenciar aquests onze dies és impressionant. Veure com juguen al futbol, corren o neden uns esportistes cecs, com corren

unes persones amb pròtesi, com neden uns nois i noies amb una part de les extremitats paralizades, és únic (Marcén, 2012).

La nedadora catalana Carla Casals, en el *Periódico de Cataluña*, explica com va viure els seus tercers Jocs, en els quals es va quedar novament a les portes d'aconseguir l'anhelada medalla: "El major premi és somiar, crear la teva pròpia màgia. Sóc afortunada i privilegiada. Vaig tenir un somni i vaig lluitar i treballar fins al final. Podeu dir el mateix? Espero de cor que sí."

"El nivell era molt alt, la qual cosa ha servit per demostrar que l'esport paralímpic està en ple auge", explicava el llançador invident, quatre vegades medallista, David Casinos, i assegurava que aquesta cita paralímpica ha tingut "la millor cobertura de tots els temps". "Ens hem sentit molt bé i molt emparats", confessava l'atleta invident. "Hem demostrat que tenim molt a aportar i que aquestes medalles no es regalen, que valen el mateix que les olímpiques." (Casinos, 2012)

L'equip paralímpic que va representar Espanya en els Jocs de Londres estava format per 142 esportistes, dels quals 127 són esportistes amb discapacitat i 15 esportistes de suport (guies d'atletisme, pilots de ciclisme, porters de futbol per a cecs i directors de boccia). Els esportistes espanyols van participar en 15 de les 20 disciplines del programa paralímpic d'estiu: atletisme, basquetbol amb cadira de rodes, boccia, ciclisme, esgrima amb cadira de rodes, futbol 5, judo, halterofília, natació, rem, tennis de taula, tennis amb cadira de rodes, tir amb arc, tir olímpic i vela. El 23 per cent dels esportistes van ser dones i l'edat mitjana va ser de vint-i-nou anys. El 41 per cent d'aquests esportistes participava per primera vegada en uns Jocs. El nombre de medalles aconseguit

Atletes als blocs de sortida de la final de 200 m llisos categoria T44

Adrián García, membre de l'equip de recerca biomecànica de l'INEFC-Universitat de Barcelona, mesurant la velocitat de la correguda del salt de llargada a l'estadi olímpic de Londres

va ser de 42, i això ens situà al lloc 17, per sota del que es va aconseguir en els Jocs Paralímpics anteriors, des de Barcelona 92, en els quals l'equip espanyol se situava entre els 10 primers llocs del món.

Els Jocs Paralímpics, de la mateixa manera que els Jocs Olímpics, desenvolupen programes educatius, socials i d'investigació que faciliten que la nostra societat progressi i estigui cada vegada més integrada. La comunitat educativa i d'investigació del nostre país està immersa en aquest objectiu, per la qual cosa personal d'institucions universitàries participa en l'organització, la competició o en investigacions fetes en aquest esdeveniment. Valguin com a mostra la investigació feta per l'equip de biomecànica de l'INEFC de Barcelona, encapçalat pel doctor Josep Maria Padullés i els investigadors De Fuentes, Torralba, així com la investigació dels alumnes de doctorat Helena Olsson i Adrián García sobre "Analysis of the extension jumps of the physical disabled, intellectual, blind and cerebral palsy athletes", que va ser promoguda pel Comitè Paralímpic In-

Martín Parejo disputant la prova de salt de llargada i M. A. Torralba, Team Manager i guia de l'equip espanyol a Londres 2012

ternacional, i en la qual va col·laborar el Comitè Organitzador de Londres dels Jocs Olímpics i Paralímpics.

Epíleg

Afortunadament vivim en una societat on s'està normalitzant la situació de les persones amb discapacitat i en l'àmbit esportiu els Jocs Paralímpics promouen un model d'inclusió on les persones poden demostrar totes les seves capacitats i contribuir a un canvi de mentalitat, una metamorfosi de la mirada. Londres ha mostrat al món que els Jocs Olímpics i Paralímpics poden caminar junts i ajudar a difondre els valors de l'esport.

Referències

- Blunden, M., & Bryant, M. (10 de setembre de 2012). Heroes Parade. *London Evening Standard*, p. 2-3
- Casals, C. (22 de setembre de 2012). Tuve un sueño. *El Periódico de Cataluña*, p. 54.
- Casinos, D. (5 d'octubre de 2012). Recuperat de <http://www.paralimpicos.es/web/2012LONPV/maet.asp>
- Marcén, C. (18 de setembre de 2012). El máximo esfuerzo. *Heraldo de Aragón*, sección Tribuna, p. 73.
- Torralba, F. (21 de febrer de 2010). Metamorfosis de la mirada. *La Vanguardia*, p. 33
- Tweedy, S., & Howe, P. (2011). Introduction to the Paralympic Movement. En Y. Vanlandewijck & W. Thompson, *The Paralympic Athlete* (p. 9). Wiley-Blackwell.

MIGUEL ÀNGEL TORRALBA

Professor de la Universitat de Barcelona
i entrenador paralímpic
torralba@ub.edu